

Teemu Eronen

Ammattilaisten kokemuksia rumpunuottien lukemisesta ja kirjoittamisesta

Taustatutkimus rumpunuotinnusopasta varten

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi (YAMK)
Musiikin ja pop/jazzmusiikin
yhteinen YAMK-koulutus
Opinnäytetyö
Päivämäärä 25.5.2012

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Teemu Eronen Ammattilaisten kokemuksia rumpunuottien lukemisesta ja kirjoittamisesta – taustatutkimus rumpunuotinnusopasta varten 36 sivua + 2 liitettä 25.5.2012
Tutkinto	Musiikkipedagogi YAMK
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja(t)	Jukka Väisänen MuM Markus Ketola, MuT, Rumpali

Työni on taustatutkimus rumpunuotinnusopasta varten. Tutkimuksen avulla pyrin selvittämään, millaista rumpunuotinnusopasta Suomessa tarvitaan. Tutkimusmetodina käytin teemahaastattelua. Haastattelin kymmentä rumpalia eri rytmimusiikin alojen osaajina ja kahta ammattimaista nuotinkirjoittajaa. Haastattelut on tehty vuosina 2011-2012 ja yhteensä niitä on 12.

Aineiston perusteella nuotinkirjoitus rummuille on laadultaan vaihtelevaa ja epäyhtenäistä Suomessa. Haastatteluista nousi selkeästi esille kolme laadukkaalta rumpunuotilta vaadittavaa asiaa:

1. Rumpunuotista pitäisi pystyä hahmottamaan silmäyksellä koko kappaleen rakenne.
2. Vain olennaiset asiat tulisi merkitä nuotteihin.
3. Rumpunuotin pitäisi olla johdonmukainen ja selkeä.

Kaikkien haastateltujen mielestä rumpunuotinnusopasta tarvitaan. Nostan haastatteluaineistosta esille yksityiskohtia, jotka on syytä ottaa huomioon opasta tehdessä. Rajaen työni rytmimusiikkiin sekä rumpusettiin.

Avainsanat	Rumpunotaatio, rumpusetti, nuotinkirjoitus,

Author(s) Title Number of Pages Date	Teemu Eronen Professional Drummers' Experiences on Reading and Writing Drum Notation – A Background Study for a Drum Notation Handbook 36 pages + 2 appendices 25 May 2012
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructor(s)	Jukka Väisänen, M.Mus. Markus Ketola, D.Mus, Drummer
<p>This thesis is a background study for a drum notation handbook. I have narrowed down the topic to handle popular music and the drum set.</p> <p>My goal was to find out what kind of drum notation handbook would be most useful for musicians and music notation editors in Finland. My research method was thematic interview. My research material was the information I gathered from the interviews during the years 2011-2012. I interviewed 12 persons; ten professional drummers and two music notation editors. The interviews took place in Helsinki.</p> <p>In Finland, the quality of writing notation for drums varies and common solutions or writing standards have not yet been established. All the interviewees agreed that there is a need for a drum notation handbook. Such handbook will be useful to notation editors, musicians and everyone who is interested to know how to write notation for drums.</p> <p>All the interviewees mentioned three main qualities of good drum notation:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) The whole composition can be perceived at one glance. 2) Only the essential things should be marked in the notation. 3) Notation is logical and clear. <p>This thesis provides a good basis for the writing of a drum notation handbook, as it discusses the details that should be considered when writing such a book.</p>	
Keywords	drum notation, drum set, notation

Sisällys

1	Johdanto	2
1.1	Taustatietoa kirjoittajan tarpeista rumpunuotinnusoppaan tekemiseen	2
1.2	Tavoitteena rumpunuotinnuksen laadun parantaminen Suomessa	2
1.3	Tutkimuksen rajaus rumpusettiin ja rytmimusiikkiin	2
1.4	Sanasto	3
2	Aineisto ja metodit	12
2.1	Rumpunuotinnusoppaan sisällölliset tarpeet	12
2.2	Tutkimusmetodin ja aineiston esittely	12
2.2.1	Teemahaastattelu tutkimusmetodina	12
2.2.2	Haastatteluaineisto	12
3	Vastaukset	14
3.1	Nuotinkirjoittajat	14
3.1.1	Rumpunuotinnuskirjan tarpeellisuus	14
3.1.2	Koulutus nuotinkirjoittajaksi	14
3.1.3	Rummuille kirjoittamisen haasteet	15
3.1.4	Nuotinkirjoittajana toimimisen vaatimukset	15
3.1.5	Nuotinnusohjelmien käyttö	16
3.1.6	Tulkinnanvaraa rumpalin nuotteihin	16
3.1.7	Rumpunotaation käyttö	17
3.1.8	Kieli, käsitteet, sanat ja merkit	17
3.1.9	Rumpaleiden antama palaute	19
3.1.10	Hyvän rumpunuotin ominaisuudet	19
3.1.11	Ideoita ja kommentteja	20
3.2	Rumpaleiden vastaukset	21
3.2.1	Kirja rummuille kirjoittamisesta	21
3.2.2	Rummuille kirjoittamisen haasteet	22

3.2.3	Rumpunotaation käyttö	22
3.2.4	Nuotinluvun ongelmakohtia	23
3.2.5	Nuottikuva käsin tai koneella	25
3.2.6	Kieli, termit, groove-käsitteistö, sanasto ja symbolit	25
3.2.7	Nuottikuvan informaatio	26
3.2.8	Toiveet ja parannusehdotukset nuotinkirjoittajalle	29
3.2.9	Nuotinlukukokemuksia ja muuta mainittavaa	30
4	Tutkimustulokset	31
4.1	Rummuille kirjoittamisen tila Suomessa	31
4.2	Ammattilaisten toiveet rumpunuotinnusoppaan suhteen	31
4.3	Luotettavuus ja toistettavuus	33
5	Pohdinta	33
	Lähteet	35
	Liitteet	36
	Liite 1	37
	Liite 2	38

1 Johdanto

1.1 Taustatietoa kirjoittajan tarpeista rumpunuotinnusoppaan tekemiseen

Olen 18-vuotisen rumpaliurani aikana keskustellut useasti rumpusetin nuotinkirjoitustavoista ja nuotinluvusta muusikkoystävieni kanssa. Olemme todenneet, että nuotinkirjoitus rummuille on laadultaan vaihtelevaa Suomessa eikä yhtenäistä selkeää käytäntöä ole vielä muodostunut. Rumpalin tehtäväkenttä on hyvin laaja ja nuottien merkitys korostuu käytännön tilanteissa eri tavoin. Rumpaleiden ja nuotinkirjoittajien työn helpottamiseksi aion tehdä oppaan, jossa selvitetään ratkaisumalleja rumpunuotinnuksen kysymyksiin.

Varsinaista rumpusetille kirjoittamisen opasta ei rytmimusiikin puolella ole julkaistu Suomessa. Muuta pedagogista materiaalia sen sijaan on, kuten esimerkiksi Leevi Leppänen: Rokkaavat rummut, Tommi Rautiainen: Groove in, Teemu Vuorela: Flam Out ja Juha Tanninen: Brazil. Näissä kirjoissa esitellään nuottien merkintätapoja vain lyhyesti harjoitusten ymmärtämiseksi.

1.2 Tavoitteena rumpunuotinnuksen laadun parantaminen Suomessa

Tutkimuksen tavoitteena on saada laaja kuva eri musiikkitaustaisten rumpaleiden kokemuksista työelämän eri nuotinlukutilanteissa. Työni toimii taustatutkimuksena nuotinnusoppaan suunnittelua varten. Tutkimuksen avulla haluan selvittää, millaista rumpunuotinnusopasta Suomessa tarvitaan. Millainen opas vastaisi parhaiten työelämän tarpeita?

1.3 Tutkimuksen rajaaminen rumpusetiin ja rytmimusiikkiin

Rajaan työni rytmimusiikkiin ja rumpusetiin. Nuotinnustapa rumpusetille tulee big band –notaation perinteestä. Nykyään big band -rumpustemman kirjoitustapaa sovelletaan eri populaarimusiikin lajeissa kuten iskelmä-, rock- ja popmusiikissa. Tästä syystä nuotinkirjoitustapaa rumpusetille tarkastellaan lähtökohtaisesti big band -

kirjoituksen perinteen pohjalta. Rummuille nuotintaminen koetaan ongelmalliseksi ympäri maailmaa. Kuitenkin haastateltavat olivat kaikki suomalaisia ja tästä syystä työni rajautuu suomalaisten ammattilaisten kokemuksiin rumpunuottien lukemisesta ja kirjoittamisesta.

1.4 Sanasto

Viitteessä vuosiluvun jälkeen esiintyvä tähtimerkki () tarkoittaa sitä, että kyseessä on haastatteluaineistoon perustuva tieto.*

Käytän työssäni joitakin vierasperäisiä lainasanoja, joille ei ole suomenkielistä vastinetta ja jotka ovat juurtuneet ammattikieleemme sellaisinaan.

Poikkeuksen teen time-sanana kohdalla ja kirjoitan sen ulkosuun taimi, koska näin sitä on helpompi taivuttaa suomenkielisessä tekstissä. Seuraavassa määrittelen työssäni esiintyviä käsitteitä.

RUMPALI

Rumpalilla tarkoitan työssäni nimenomaan rumpusetin soittajaa. Muita rumpuja ja lyömäsoittimia soittavia henkilöitä kutsutaan usein lyömäsoittajaksi tai perkussionistiksi. ”Rumpalin tehtävä on soittaa tempossa ja tarjota miellyttävä ja jännittävä ympäristö muille muusikoille. Rumpalin on oltava kuin tyyny johon voi nojata. Itse yritän soittaa niin, että se lisää varmuuden ja turvallisuuden tunnetta muissa muusikoissa, joiden kanssa työskentelen.” (Erskine 2002, 24.)

RUMPUSETTI

Rumpusetillä tarkoitan afroamerikkalaisessa musiikissa vakiintunutta lyömäsoitinkokoelmaa. Rumpusetti sisältää yleensä bassorummun, virvelirummun, kaksi tai kolme tom-tomia, crash-symbaalin, ride-symbaalin ja hi-hatin muodostelmaan aseteltuna. Bassorumpua ja hi-hattia poljetaan pedaalilla, muita rumpuja sekä symbaaleja lyödään kapuloilla, vispilöillä, malleteilla, Hot Rods –kapuloilla (ns. riisi-kepit). ”On mahdollista myös käyttää lisä-tomeja ja kahta bassorumpua. Kuulokuva kahdesta bassorummusta voidaan saavuttaa myös joidenkin rumpaleiden käyttämällä tuplapedaaleilla.” (Erskine 2004, 5.) (kuvio 1.)

Kuvio 1. Esimerkki rumpusetistä (Teemu Erosen arkisto 2012)

RUMPUSTEMMA

Rumpustemma on rummuille kirjoitettu nuotti, joka on harkitusti jäsennelty kappaleen vaatimuksiin ja sisältää yleensä vain erikseen rumpalille tarkoitettua informaatioita. Nuotteihin liittyy usein kielellisiä viestejä, symboleita, signaaleja ja merkkejä jotka viittaavat myös itsensä ulkopuolelle. ”Jo merkkien käyttäminen merkitysten välittämiseen ja esittämiseen ovat tuottavia prosesseja. Merkityksi tulee väistämättä muutakin kuin se, mikä piti välittää tai esittää. Merkitysten tuottaminen perustuu myös erilaisiin rakenteisiin, sääntöihin ja käytäntöihin. Staattinen ja pysyvä sekä dynaaminen ja kehittyvä ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään.” (Hannula & Oksanen 2009, 208.) Musiikin kirjoittajat ja soittajat rakentavat keskinäisellä vuorovaikutuksellaan uusia nuotinkirjoitukseen liittyviä tapoja jotka muovautuvat tavoiksi eri musiikkiryhmissä. (kuvio 2.)

Kuvio 2. Esimerkki rumpustemmasta (Petri Krywackin oma arkisto 2012)

The image shows a musical score for drums, consisting of seven staves. The first staff is labeled 'Drums' and starts at measure 49 with a dynamic marking of *f*. The second staff is labeled 'E' and starts at measure 53 with a dynamic marking of *p*. The third staff starts at measure 57. The fourth staff is labeled 'F' and starts at measure 61 with the instruction 'shuffle feel (w/ back beat)'. The fifth staff starts at measure 65. The sixth staff is labeled 'Outro' and starts at measure 69 with a dynamic marking of *f* and the instruction 'w/ heavy back beat'. The seventh staff starts at measure 73 and ends with a dynamic marking of *fine* and a 'Rit.' marking. The score includes various rhythmic notations, including eighth notes, quarter notes, and rests, as well as dynamic markings like *f* and *p*, and performance instructions like 'shuffle feel' and 'Rit.'.

KOMPPILAPPU

Komppilappu on nuotti, jossa yleensä on nähtävissä rytmisektion kaikkien jäsenten tarvitsema olennainen informaatio. Yleensä komppilappu ei sisällä kovin yksityiskohtaista nuotinnusta rummuille. Rumpali seuraa hyvin usein basso linjaa. Korvenpään (2005, 87.) mukaan "Kuulonvaraisen soittamisen ja nuotinluvun sekoitus on ns. komppilappukäytäntö, joka tuntuu olleen sovittajien yleisin tapa iskelmien nuotintamisessa. Sovittajasta riippuen tähän komppilappuun kirjoitetaan tärkeimmät asiat: kappaleen rakenne ja sointupohja." Nuoteissa on yleensä ollut suurta instrumenttikohtaista vaihtelua sen suhteen, miten tarkasti soitettavat osuudet merkitään. (kuvio 3.)

Kuvio 3. Esimerkki kompilapusta (Petri Krywackin oma arkisto 2012)

RHYTHM SECTION

SAMBA ♩ = 140

ESIMERKKI

INTRO

♩ NO

F

D⁹

Fmi⁶ Gmi⁹ Dmi⁹

5 (PLAY)

B^{b9} Emi^{7/A}

9 (STOP)

A

VOX

D⁹ D¹³ G^{Δ7}

12 (PLAY)

Gmi⁶ Dmi⁷ Gmi⁷ C⁹

18

RUMPUNOTAATIO

Rumpunotaatiolla tarkoitetaan rumpusetin eri osille ja lyöntitavoille määriteltyjä merkintätapoja nuottiviivastolla. Merkintätapoja ei ole saatu edelleenkään yhdenmukaistettua. ”Rummuille kirjoitettaessa on musiikin ilmaisuun jätettävä yksilöllisyyden vara jotta se toimisi juuri siinä hetkessä ja niillä soittajilla parhaiten. Nuotinkirjoittajan ei kannata kirjoittaa nuotintarkkaa rumpunotaatiota rumpalille kuin harkituissa tilanteissa. Tarkka nuotin määrittäminen pakottaa rumpalin soittamaan hänelle ei luontaisia asioita ja tämä voi johtaa ongelma tilanteisiin.” (Uotila 2012*)

Rumpunotaation käyttö on harvoin käytännön kannalta toimiva ratkaisu.

Seuraavassa eräitä esimerkkejä rumpusetin merkintätavoista nuottiviivastolla.
(kuviot 4., 5., 6., 7. ja 8.)

Kuvio 4. Rumpunotaatioesimerkki, mukailen notaatioesimerkkiä Leevi Leppäsen kirjasta Rokkaavat rummut (Leevi Leppänen 1990, 7.)

MERKITSEMISTAVAT:

Dr. II BassORUMPU VirVELIRUMPU PIKUU TOM-TOM PIKUU TOM-TOM

Dr. II ISO TOM-TOM ISO TOM-TOM SÄESTYSSYMBOLI AKSENTTISYMBOLI

Dr. II HI-HAT KAPULALLA HI-HAT TALALLA

Kuvio 5. Rumpunotaatio esimerkki Tommi Rautiaisen kirjasta Groove in (Tommi Rautiainen 2006, 9.)

1 2 3 4 5 TAI 5 6 7 8 9 10

1. 2. & 3. Pikku- eli etutomi (tom-tom, TT)
4. Virveli (snare drum, SD)
5. virvelin kantti, "poikittainen maila" (Latin Rim)
6. Toinen virveli (2nd SD)
7. & 8. Lattia- eli isotomi (floor tom-tom, FT)
9. & 10. Bassorumpu eli bassari (bass drum, BD)

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1. Hi-hat (HH)
2. Hi-hat auki
3. Hi-hat puoliauki eli "sohjohaitsu"
4. Hi-hat jalalla
5. Toinen hi-hat
6. "Komppipelti" (ride cymbal, RC)
7. Riden kupu
8. Aksentti-symbaali (crash cymbal, CC)
9. Symbaali

Kuvio 6. Rumpunotaatioesimerkki, mukailen notaatioesimerkkiä rumpukirjasta Brazilian Rhythms for Drum Set and Percussion (Alberto Netto 2003, 15.)

DRUM SET KEY

DRUM SET

BASS DRUM
Abbr: BD

SNARE DRUM
SD

CROSS STICK

RIM SHOT

Dr.

HIGH TOM
Abbr: HT

MID TOM
MT

FLOOR TOM
FT

HI-HAT W/STICK
HH

Dr.

RIDE CYMBAL
Abbr: RIDE

HI-HAT W/FOOT
HH W/FOOT

HI-HAT SPLASH

RIDE BELL

Kuvio 7. Rumpunotaatioesimerkki, mukailen notaatioesimerkkiä rumpukirjasta The Erskine Method for Drumset (Peter Erskine 2004, 11.)

DRUM NOTATION KEY

DR. II

RIDE CYMBAL CRASH CYMBAL SWISH (RIVETED) CYMBAL SPLASH CYMBAL HI-HAT (W/STICK)
 C = CLOSED
 φ = PARTIALLY OPEN
 O = OPEN

DR. II

HI-HAT (W/FOOT)
 O=OPEN

SNARE DRUM

GHOST NOTE
 (PLAYED VERY LIGHTLY)

RIM

STICK SHOT

MOUNTED TOM

FLOOR TOM

BASS DRUM

Kuvio 8. Rumpunotaatioesimerkki Teemu Vuorelan rumpukirjasta Flam Out, Rumpujensoiton rudimentaaliset harjoitukset ja fraasit (Teemu Vuorela 2011, 40.)

Lyönnit ja niiden merkitsemistavat

Rim Shot (R.S.)

Isku, jossa kapula osuu yhtä-aikaisesti kalvoon ja vanteeseen.

Cross Stick (C.S.)

Poikittainen isku rumpun vanteeseen kapulan olkapäällä. Kapulanperä kiinni rummussa.

Back Stick (B.S.)

Isku rumpuun kapulan perällä.

Stick Click (S.C.)

Isku kapulalla toiseen kapulaan (ilmassa).

Stick Shot (S.S.)

Isku kapulalla toiseen kapulaan, joka on osin kiinni kalvossa.

Rim

Isku rumpun vanteeseen.

Double Rim

Molempien käsien yhtä-aikainen (Double stop) isku rumpun vanteeseen.

Ping Rim Shot

Isku, jossa kapula osuu yhtä-aikaisesti kalvoon ja vanteeseen (lähellä rumpun reunaa).

TRANSKRIPTIO

Transkriptiolla tarkoitetaan kuullun perusteella tehtyä tarkkaa nuotinnosta. Hyvin yksityiskohtainen rumpunotaatio luo vaikutelman, että kyseessä on pikemminkin yksittäisen esityksen nuotinnos kuin rumpalille olennaisen tiedon välittäminen. Tällöin nuotinnosta kutsutaan transkriptiomaiseksi. Suomalaisesta jazzmusiikista kertovassa kirjassa Mäyränkolon jazzareita, rumpali Pekka Mäyrämäki kertoo 1940-luvusta: "Amerikkalaisista ihailin Big Sid Cattlettia ja David Toughia. Krupa oli kai yleisön joukossa suosituin. Mä olen kirjoittanut nuoteille jotain Krupan juttuja, 1946. Koska minkäänlaista rumpuopetusta ei vielä tähän aikaan voinut saada Suomessa, tilasin pienen rumpuoppaan Ruotsista. Parasta oppia sai kuitenkin soittaen, ja tässäkin päti sanonta työstä, joka neuvoo tekijäänsä." (Vesterinen 2006, 30.) (kuvio 9.)

Kuvio 9. Esimerkki transkriptiosta (Petri Krywackin oma arkisto 2012)

CA-LEE-SO (BILLY HIGGINS)

The image displays a musical transcription for the song "Ca-lee-so" by Billy Higgins. It consists of four staves of music. The first staff is a drum notation with numerous 'x' marks indicating cymbal hits. The second staff is a bass line with eighth and sixteenth notes. The third staff is a melodic line with eighth notes and a "BY THE RIM" marking. The fourth staff is a melodic line with eighth notes and a "+" marking.

FILLI

Filli -sanalla tarkoitan musiikillisissa taitteissa esiintyvää usein improvisoitua rytmistä aihetta, jolla pyritään yleensä jäsentämään kappaleen muotorakennetta. Rumpunuoteissa fillit jätetään usein rumpalin vapaasti tulkittaviksi. Rumpali oppii soittamaan tyylinmukaisia fillejä aktiivisen musiikin kuuntelun seurauksena. "Aktiivinen kuuntelija analysoi musiikkia, tekee havaintoja ja rakennekartan päänsä sisälle." (Erskine 2003, 5.)

GROOVE-KÄSITTEISTÖ

Groove-käsitteistöllä viitataan usein kappaleen säestysrytmiin ja -tyyliin. Näitä voivat olla esimerkiksi: Blues Mambo, One Drop Reggae, Motown, Chicago -shuffle , Texas -shuffle , Jazz-shuffle, Backdoor Shuffle Purdie -shuffle, Porcaro -Samba, Gadd -Samba , Second Line, Mercey-Beat jne. Soittotapaa kuvaavat termit ja käsitteet täytyy myös kirjoittajan itse tietää ja tuntea. Myös liiallisen tarkka käsitteiden määrittäminen voi johtaa soittajan kannalta epäluontaisiin ratkaisuihin ja musiikin tekeminen kärsii. Joskus käsitteillä voi olla eniten sisältöä kuvaavaa merkitystä yhtäläillä rumpalille kuin klassisen musiikin kapellimestarillekin. Aiheeseen liittyen kapellimestari Mikko Franck toteaa Einojuhani Rautavaaralle kirjassa Keskusteluja ja kirjoituksia. "Minulle sinun musiikissasi nämä sanalliset kuvaukset ovat usein tärkeämpiä. Ja myönnän että otan hyvinkin paljon tempollisia vapauksia." (Halo 2006, 44.)

2 Aineisto ja metodit

2.1 Rumpunuotinnusoppaan sisällölliset tarpeet

Taustatutkimus rumpunuotinnusopasta varten etsii vastausta kysymykseen: minkälaista rumpunuotinnusopasta tarvitaan Suomessa? Lähestyn tutkimuskysymystä kahdesta suunnasta:

1. Millainen on rummuille kirjoittamisen tila Suomessa?
2. Millaisia toiveita oppaan suhteen alan ammattilaisilla on?

2.2 Tutkimusmetodin ja aineiston esittely

2.2.1 Teemahaastattelu tutkimusmetodina

Eräs tutkimukseni päätavoitteista on hiljaisen tiedon esiin tuominen. Valitsin tiedonhakatavaksi teemahaastattelun, koska ”metodologisesti teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa” (Hirsijärvi & Hurme 2001, 48.). Tämän vuoksi tutkimukseni kannalta oli äärimmäisen tärkeää haastatella musiikkitaustaltaan eri lähtökohdista tulleita ja eri ikäisiä muusikoita. Metodin etuna koen joustavuuden ja mahdollisuuden toistaa kysymykset, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoja ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa.

2.2.2 Haastatteluaineisto

Tutkimukseni aineisto on tekemäni haastattelut, jotka tein vuosina 2011-2012. Haastatteluja on yhteensä 12. ; haastattelin kahta ammattimaista nuotinkirjoittajaa ja kymmentä rumpalia rytmimusiikin eri tyylilajien osaajina. Haastateltavien valinnoissa pyrin siihen, että he edustaisivat laajaa osaamista ja kokemusta eri tehtävistä musiikkielämässä. Tarkoitukseni oli saada työelämälähtöisten näkökulmien kautta yhteenveto yleisesti käytetyistä tavoista kirjoittaa rummuille. Lisäksi kysyin toiveita ja

parannusehdotuksia rummuille kirjoittamisen käytäntöihin. Haastattelukysymykset ovat liitteissä 1 (nuotinkirjoittajat) ja 2 (rumpalit).

Haastattelemani henkilöt toimenkuvineen ja haastatteluajankohtineen näkyvät oheisessa listassa.

Kuvio 10. Haastatellut rumpalit ja nuotinkirjoittajat

Rautiainen Tommi, rumpali (mm. Johnny Cooper & Bart Crow), 12.8.2011.

Lukkarinen Jaska, rumpali (mm. Värttinä & Jukka Eskola Quintet), 21.8.2011.

Grogerus Olli, rumpali (mm. Olavi Uusivirta & Toot Toot), 31.8.2011.

Kokkinen Raine, rumpali (mm. Cheek & Mariko), 3.11.2011.

Uotila Jukkis, rumpali (mm. Toots Thielemans & Stockholm Jazz Orchestra), jazzmusiikin professori Sibelius-Akatemiassa, 4.11.2011.

Välimäki Kari, rumpali (mm. Kirka & Urban Tale), 15.11.2011.

Kulokari Raila, nuotinkirjoittaja (mm. Antti Sarpila & Riku Niemi Orchestra), 15.11.2011.

Lehto Sami, rumpali (mm. Waldo' s People & The Giant Leap), 31.8.2011.

Rikala Risto, rumpali (mm. Jenni Vartiainen), 21.9.2011.

Osala Sami, rumpali (mm. Sunrise Avenue), 3.2.2012.

Ketola Markus, rumpali (UMO Jazz Orchestra), musiikin tohtori, 24.2.2012.

Krywacki Petri, nuotinkirjoittaja (mm. Riku Niemi Orchestra), 15.4.2012.

3 Vastaukset

Seuraavassa esittelen haastatteluaineistosta nousevia tutkimuskysymyksen kannalta mielenkiintoisia asioita. Selkeyden vuoksi esittelen nuotinkirjoittajien ja rumpaleiden vastaukset erikseen. Olen nostanut jokaisessa kappaleessa esiin vain muutamia vastauksia. Haastattelujen suuresta määrästä johtuen en lainaa jokaista haastateltavaa joka kysymyksen kohdalla. Puhekielisiä ilmaisuja on siistitty tekstin kannalta luettavampaan muotoon.

3.1 Nuotinkirjoittajat

3.1.1 Rumpunuotinnuskirjan tarpeellisuus

Nuotinkirjoittajat kokivat, että rummuille kirjoittamista opastava kirja olisi hyödyllinen.

”Rummuille kirjoittamisesta kertova kirja auttaa varmasti kirjoittajia ja rumpaleita ymmärtämään toisiaan paremmin – riippuen tietysti, mitä siihen sisältöön lopulta tulee. Mutta tämä on tärkeä osa-alue. Mielestäni tänne on rakentunut perinne, jossa rummuille on kirjoitettu vähän tyhmästi tai epäkäytännöllisesti. Se on johtanut siihen, että rumpalit ovat opetelleet tulkitsemaan rumpunuotteja taas tietyllä tavalla. Tämä on vähän sama kuin rikkinäinen puhelin. Pitäisi saada yhteiset järkevät toimintamallit ja kyllä ihan varmasti kirja auttaa tähän tilanteeseen.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.2 Koulutus nuotinkirjoittajaksi

Molemmat nuotinkirjoittajat olivat oppineet nuotinkirjoituksen käytännön työn kautta.

”Kopioimalla, tutkimalla, kysymällä ja katsomalla. Olen käynyt myös vuoden rumputunneilla, joka on auttanut minua ymmärtämään rummuille kirjoittamista.” (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

"Aloitin puhtaaksikirjoittajana, jolloin pointti on vain siinä, että sen pitää vain näyttää hyvältä. Ja sen takia itse lähden myös aina tästä asetelmasta." (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.3 Rummuille kirjoittamisen haasteet

Molemmille nuotinkirjoittajille rummuille kirjoittamisen periaate oli selvä. Haasteina he kokivat eri tilanteiden käytännön ratkaisut.

"Olen kokenut rummuille kirjoittamisen haasteellisena sen takia, koska on tehtävä niin suuria päätöksiä, mitä rummuille kirjoittaa ylös. Bassolle kun kirjoittaa bassolinjan ja kitaralle stemman, niin se on siinä. Rummuille tämä periaate ei toimi, ja tämän takia se onkin haasteellista." (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

"Haasteellisinta on monimuotoisuus ja yhtenäisten käytäntöjen puute. Haasteellista on myös minulle mieltä mitä rumpalille kannattaa kirjoittaa auki. Rumputerminologiassa koen olevani myös heikoilla." (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

3.1.4 Nuotinkirjoittajana toimimisen vaatimukset

Molempien nuotinkirjoittajien mielestä hyvältä nuotinkirjoittajalta vaaditaan laajaa yleissivistystä musiikin esityskäytännöistä, soittamista sekä vastuuta nuotin selkeydestä.

"Jos kirjoittaa toisen tekemään nuottia puhtaaksi, niin kyky tulkita mitä toinen on hakenut. Kun puhtaaksikirjoittajia ei enää liiemmin ole, niin ehkä nuotinkirjoittaja vertautuisi nykypäivänä sovittajaan. Ihanteellista olisi laaja yleinen musiikillinen yleissivistys ja kokemus eri instrumenteista. Pitää tietää musiikin esityskäytännöistä. Jos puhutaan komppilapuista, niin ei laiteta sitä "lippukomppia" kahdeksaa sivua auki kirjoitettuna, koska ei sitä erkkikään siitä lue." (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

"Ihmiset kirjoittavat laiskasti nuotteja ylipäätään, en tiedä miten he ajattelevat vai ajattelevatko lainkaan, koska monesti ihmiset tekevät lappuja tietokoneella ja olettavat että nuotti on hyvä jo tästä syystä. Kuitenkaan ei kanneta vastuuta siitä, miltä se

lopulta näyttää. Mielestäni kyse ei ole tiukoista aikatauluista vaan siitä, pitääkö asiaa tärkeänä vai ei.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.5 Nuotinnusohjelmien käyttö

Molemmat nuotinkirjoittajat käyttivät Sibelius nuotinnusohjelmaa.

”Käytän itse Sibeliuista. Hyvää ohjelmissa on se, että nuotti on helposti editoitavissa. Ennen kirjoitin käsin paperille. Paljon on varmasti hyviä ominaisuuksia nuotinkirjoitusohjelmissa, mutta en itse käytä esimerkiksi audio-ominaisuuksia juurikaan. Sibeliuksessa ei ainakaan minulle ole tullut vastaan vielä sellaista, mitä en olisi saanut tehtyä. Sovittajan kannalta on lohdullista, etteivät tietokoneohjelmat tule koskaan korvaamaan sovittajan ammattitaitoa, koska kaikki ei ole tietokoneella mahdollista ja sen vääränlainen käyttö johtaa vain ongelmiin.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

”Kyllä, käytän Sibeliuista ja mielestäni osaan sen hyvin.” (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

3.1.6 Tulkinnanvaraa rumpalin nuotteihin

Molemmat nuotinkirjoittajat pitivät ensiarvoisen tärkeänä rumpalin vapautta tulkita nuotteja.

”Ehdottomasti pitää jättää tulkinnanvaraa. Ajatukseni asiasta on se, että rumpalit soittavat yleensä kaikki niin persoonallisella tavalla, ettei kannata mennä sitomaan niiden käsiä. Ei pidä mennä liikaan yksityiskohtiin. Jos on jokin paikka, mikä pitää merkata iskulla, niin merkataan se paikka ja rumpali kyllä ymmärtää fillata sitä ennen. Kun jokainen tekee sen eri tavalla, niin ei ole mitään järkeä kirjoittaa sitä filliä ulos. Jos kirjoittaa jonkin fillin, niin poistaa rumpalilta mahdollisuuden soittaa sen omalla tavallaan ja toiseksi simppele filli uloskirjoitettuna on vaikea lukea ihan ammattimiehellekin. Näin nuottikuvasta tulee kohtuuttoman vaikeaa ja menetetään se, mitä rumpalilla olisi annettavaa. Lapussa on kirjoittamani yleiset pointit, kuten etuiskut tai breikit. Tämä on se yhdistelmä, miten rumpali yleensä tekee hommansa. Eli

tarvitaan usein lisäksi audiokuvaa. Käytännössä se on väistämätöntä, koska muuten siitä tulee toivoton tehtävä kirjoittaa rumpalille ja tarvittaisiin rumpunotaatiota, mikä ei ole käytännöllistä. Rumpalit katsovat asian minuutissa, mitä minä nyhräisin tunnin.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.7 Rumpunotaation käyttö

Molemmat nuotinkirjoittajat uskoivat tietävänsä merkintätavat rummuille nuottiviivastolla. Kumpikaan heistä ei kirjoita rumpunotaatiolla kuin harvoin.

”Kuvittelisin, että itselläni on selvillä rumpunuottien paikat viivastolla – tosin kirjoista riippuen niissäkin on variaatioita, mutta olen tullut aina ymmärretyksi. Pääsääntöisesti en kirjoita rumpunotaatiolla kuin poikkeustapauksessa. Pääsääntöisesti kirjoitan komppilapun sillä tavalla, että rumpali lukee bassoriviä ja vähän bassorivin alla olevaa ylimääräistä informaatioita ja näin pystyy kappaleen soittamaan tästä. Mikäli jossain biisissä on jokin erikoiskomppi, niin voin kirjoittaa tahdin tai kahden mittaisen pätkän biisin alkuun ja sitten laitan etc. Tämä on helpoin tapa kertoa rumpaleille, että toinen back beat on kuudestoistaosan edessä ja neljättä ei ole ollenkaan, tai muuta vastaavaa. Eli jos kirjoitan rumpalille tarkasti ulos, niin se on jokin perusgroove, jonka haluan välittää lyhyesti sille. Tekisi jopa mieli sanoa, että olisi parempi jos sovittajat eivät edes tietäisi, mitä merkintätapoja rummuille on, että he kirjoittaisivat vain sen, mikä on oleellista. Ajatus siitä, että sovittaja ensin miettii, että mitenhän rummuille kirjoitetaan ja sitten käy tutkimaan rumpaleiden kirjallisuutta ja oppikirjoja, niin siinä mennään metsään ja pahasti, koska oppikirjamateriaali ei ole tarkoitettu livenä luettavaksi. Kyllä sovittajan pitää ymmärtää, miten soitetaan mitään instrumenttia – ja jopa vähän itsekin soittaa. Minun mielestä parhaita sovittajia on ne, jotka ymmärtävät sitä todellisuutta, mistä kuvakulmasta musiikki näyttäytyy milloinkin.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.8 Kieli, käsitteet, sanat ja merkit

Molempien nuotinkirjoittajien mielestä nuottien yleiskielenä tulisi olla englanti.

Rumpalin nuottikuvassa esiintyvien merkkien tulee nuotinkirjoittajien mielestä esiintyä selkeinä ja isoina.

"Minä kirjoitan englanniksi, koska se on se universaalein malli. Kaij Backlundin oppi on ehkä jäänyt mieleen siitä, että se nuotti pitää sitten olla soitettavissa sitten tuollapäin maailmaa tai tuollapäin maailmaa. Joskus harvoin olen käyttänyt jotain suomalaista termiä. Jos on niin suomibiisi ja tiedän, ettei sitä tulla suomen rajojen ulkopuolella käyttämään, niin esimerkiksi joskus olen kirjoittanut lapun alkuun: Syksyn sävel -komppi." (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

"Olen miettinyt tuota ylipäänsä rytmimusiikin suhteen. Käytäntö on yleensä englantia, mutta joku voi olla suomenkieleen niin vakiintunut termi tai ikään kuin "muusikkoläppä", jonka tutut soittajat ymmärtää. Joskus on helpompi kirjoittaa tico-tico, kuin käydä kaivamaan jotain hienompaa. Toisaalta jos lappu menee tuntemattomalle soittajalle, niin välittykö tästä rumpalille informaation sisältö, vai onko se vaan näitä Ogelin juttuja? Looginen ja jatkuva englanninkielen käyttö olisi mielestäni hyvä. Italiankielinen musiikki sanasto on tiettyyn pisteeseen peruskauraa kaikille, mutta allegro ja maestoso ei ehkä tuo mielikuvaa haetusta groovesta niin hyvin rytmimusiikin puolella. Yleiskielenä englantia ja dynamiikoissa italia." (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

"Jos sanat ilmaisevat, milloin rubato-paikan jälkeen vaikka jollain tavulla pitää lähteä soittamaan, niin sitten kirjoitetaan viivaston alle sanat. Olen kirjoittanut yleensä pikkunuoteilla sellaista asiaa, joka on vain tiedoksi rumpalille viivaston päälle ja vielä erottanut sen viivastosta. Sitten isoilla nuoteilla viivaston päälle sitä asiaa, mikä rumpalin on tarkoitus soittaa." (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

"Teen rumpalille vähän isommalla fontilla kuin esimerkiksi pianistille. Fonttikin voi olla pienempää jos se lappu on selkeä." (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

"Vaikka en ole perfektionisti, niin katson kuitenkin että lappu näyttää hyvältä joka instrumentissa." (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

"En tykkää käyttää segno tai coda -hommaa ylipäätään. Kaikki pomppa-asiat ovat mielestäni aina riskejä. Jos vain pystyn, niin mieluummin kirjoitan lapun, joka menee alusta loppuun asti, eikä hypitä mistään mihinkään, koska silloin se on selkeää. Että

antaa mennä alusta loppuun asti ja that's it! Nuotti pitäisi pystyä kirjoittamaan niin, että siitä voisi vain soittaa, eikä vaadi värikynällä segnojen ympäröimistä, koska sitten on pielessä jotain jo alun alkaenkin jos täytyy hirveästi käydä selventämään nuottia. Kun tulee pomppa segnoon ja coda, niin pidän huolen, että se on aina viivaston lopussa tietenkin ja nuotin ulkoasussa vedän seuraavaa viivastoa alaspäin niin, että lukija huomaa, että siinä on rako ja välissä on isolla selkeästi D.S. al coda, no repeat tai senza rep.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.9 Rumpaleiden antama palaute

Molempien kirjoitustavoista on nuotinkirjoittajien itsensä mukaan tullut hyvää palautetta. Molemmat ovat joutuneet kysymään aika-ajoin rumpaleilta apua ja mielipiteitä nuotinkirjoittamiseen.

”Mulla on aika itsevarma käsitys kirjoittamisesta rummuille ja olen mielestäni selvittänyt sen, miten se kannattaa tehdä. Minulle ei ole esitetty kysymyksiä käsitteistä. Kepa Kettuselta on tullut yleensä vain yhtä kommenttia: ”Nyt jos ei osu nii ei oo ku itestä kiinni.” Kepa on soittanut melkein kaikissa, mitä olen esimerkiksi Riku Niemen orkesterille kirjoittanut” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

3.1.10 Hyvän rumpunuotin ominaisuudet

Nuotinkirjoittajista molemmat peräänkuuluttivat selkeyttä ja rumpalin kannalta tärkeiden paikkojen esiintuomisen olennaisuutta.

”Hyvä rumpulappu on selkeä ja siellä ei ole liikaa pikkuinformaatiota. Rumpali pystyy seuraamaan kappaleen rakennetta ja näkemään helposti samat musiikilliset asiat: missä mennään väliosaan, missä mennään johonkin välikkeeseen. Nuotista käy ilmi tunnelman muutokset. Hyvä rumpulappu on komppilappu, missä on vain tärkeät merkinnät rumpaleille. Kirjoitan yleensä itse komppilapun johon kirjoitan sanallisesti alle vaikka ”drums” ja ”heavy back beat” tai vaikka ”drums” ja ”rim klik” tai jotain tällaista, ja ehkä vaikka ”mezzopiano” johonkin, jos tahdotaan välittää, että kohdassa on iisimpi meininki. Eli käytän sanallisia ohjeita, että saa sen yleisen meiningin. Juurikaan yksityiskohtiin en rumpunuoteissa mene. Ei ole kahta rumpalia, jotka

soittaisivat samalla tavalla. Jos ajatellaan groove-musiikkia, niin jokaisella on oma tapansa saada se groove toimimaan. Se voi tarkoittaa jollekin, että se soittaa kuudestoistaosia ja toiselle kahdeksaosien soittoa, niin sitä ei pidä määrätä etukäteen. Oleelliset asiat pitää kertoa, eikä yhtään sen enempää. Tyylimerkintä on älyttömän tärkeä siellä lapun vasemmassa kulmassa, koska se antaa yleisen kuvan, mitä tulee tapahtumaan. Joskus on ollut hauska huomata, että kun rumpalin laittaa soittamaan ilman lappua, niin suurin osa rumpaleita soittaa itse asiassa paremmin niin, koska ne reagoi automaattisesti tilanteisiin niin kuin pikkubänditilanteissa. Ja silloin rumpalit eivät merkkää liikaa asioita.” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

”Koetan kirjoittaa niin, että rumpali näkisi mitä muualla tapahtuu. Mielestäni se luo myös yhteisöllisyyden tunnetta kun esimerkiksi kompilla on samat asiat näkyvillä. Näin asioista on myös helpompi keskustella.” (Raila Kulokari 15.11.2011, Helsinki)

3.1.11 Ideoita ja kommentteja

”Mä olin eräissä big band treeneissä, ja rumpali oli vähän vaikeuksissa jossakin kohtaa. Ihmettelin, kun erästä tärkeää iskuja ei rumpalilta tullut, vaikka biisi ei ollut mitenkään monimutkainen. Menin vähän kurkkimaan, että onko lappu jotenkin hankala, niin herranjumala kun näin sen nuotin! Se oli juuri sellainen rumpunotaatiota täynnä oleva nuotti, mihin on kirjoitettu kaikki rumpujen iskut filleineen ja vasemman käden haamulyönteineen niin kuin se olisi soolotranskriptio. Ei ollut mikään ihme, että rumpali ei voinut sieltä erottaa sitä, mikä on se olennaisin isku. Näissä tilanteissa rumpalin pitäisi käydä kompian kanssa rumpulappu läpi ja ympyröidä punaisella, mitkä ovat ne oleelliset paikat ja katsoa ”sumeilla silmillä” muut kohdat, eli what’s the point?” (Krzywacki Petri 15.4.2012, Helsinki)

”Onhan myös niin, että puhallinsoittajilla lukee nuotissa Tenori 1/Flute, niin miksei sitten rumpalilla voisi lukea myös nuotin alussa soittovälineet. Näin myös rumpali tietäisi, mitä soittovälineitä kappaleen aikana tarvitsee.” (Kulokari Raila 15.11.2011, Helsinki)

3.2 Rumpaleiden vastaukset

3.2.1 Kirja rummuille kirjoittamisesta

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä rumpunuotinnuskirjan tarpeellisuudesta.

"Tätä aihetta käsittelevä kirja tulee tarpeeseen." (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

"Kyllä näen, ilman muuta. Kirja tulee hyödyttämään rumpaleita ja niitä ihmisiä jotka tekevät nuotteja." (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

"Tietenkin näen, tällaista kirjaa ei ole ja tällä aiheella on paljon helpompaa päästä lähemmäksi todellista käytäntöä." (Grogerus Olli 31.8.2011, Helsinki)

"Ehdottomasti näen tarpeelliseksi. Tällä tavoin voisi saada kirjoitusasun yhteneväiseksi." (Rikala Risto 21.9.2011, Helsinki)

"Kyllä, ja voisi kuvitella että nuottien kirjoittajille olisi tästä nimenomaan hyötyä." (Sami Lehto 31.8.2011, Helsinki)

"Ehdottomasti näen tarpeelliseksi." (Sami Osala 3.2.2012, Helsinki)

"Näen tarpeelliseksi. Yleisesti hyväksyttäviä tapoja kirjoittaa rummuille samoissa kansissa auttaa yhdenmukaistamaan nuotinkirjoitusta rummuille." (Kokkinen Raine 3.11.2011, Helsinki)

"Erinomainen idea. Ehdottomasti näen tarpeelliseksi, koska vieläkin on eriävää näkökantaa nuotinnuksesta, symboliikasta, käsitteistä ja termeistä tuolla kentällä. Kirjan kautta saataisiin yhdenmukaistettua asioita. Yksi näkökulma on myös siinä, että kiristyvässä kilpailussa ja muutenkin kiireisessä maailmassa voisi kaiken turhan kyselyn jättää pois jos kaikilla olisi selvää kuinka asiat tehdään." (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Kyllä ehdottomasti. Tällainen kirja hyödyttäisi varmasti niitä ihmisiä jotka eivät ole rumpaleita.” (Uotila Jukki 4.11.2011, Helsinki)

3.2.2 Rummuille kirjoittamisen haasteet

Jokaisen haastattelemani rumpalin mielestä yhdenmukaisen kirjoitustavan vakiinnuttaminen on haastavaa.

”Haaste on siinä, että on vaikeaa muuttaa ihmisten toimintatapoja. Jos nuotinkirjoittaja on tottunut tiettyihin tapoihin ja tietää että puutteellinen nuotinkirjoitus toimii käytännössä, ei tunnu tapojen muutos tarpeelliselta.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Universaalia kiveen hakattua merkintätapaa ei ole, koska rumpusetit muuttuvat vuosikymmenittäin, ja niiden käyttötarpeet muuttuvat. Sitä vastoin e-nuotti on aina e-nuotti bassoviivastolla. Tämän takia on haastava tehtävä luoda käsitteistöä, joka vakiinnuttaisi aseman jopa kansainvälisesti.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

3.2.3 Rumpunotaation käyttö

Pelkästään rumpunotaatiolla kirjoitettu nuotti oli kaikkien haastattelemani rumpaleiden mielestä hankalaa ja hidasta luettavaa.

”Olen esimerkiksi Kaupungin teatterissa joutunut soittamaan täysin auki kirjoitetun rumpustemman, eli tahti tahdilta on kirjoitettu komppeja ja nuotinnettu ghostit ja kaikki. Tämä englantilaisten tekemä nuotti oli kyllä todella hyvin kirjoitettu, kompit olivat toimivia ja näitä pystyi soittamaan juuri niin kuin ne oli. Mutta näissäkin lapuissa oli merkintätavat joissain kohden merkitty muilla kuin meikäläisten standardeilla, enkä tiennyt aina mihin oli tarkoitus soittaa. Tilanteessa piti kysyä kapellimestarilta ohjeita. Kävin harjoituksissa katsomassa esityksen kulkua ja samalla kirjoitin paikkoja ylös.” (Lehto Sami 31.8.2011, Helsinki)

”Olen ollut tilanteissa, joissa kaikki fillit ja kompit on kirjoitettu ulos. Näin ei tarvitsisi kirjoittaa koska näitä lukiessa menee aikaa olennaisen hahmottamisesta.” (Rikala Risto 21.9.2011, Helsinki)

”Koen että rumpujen soitto perustuu pitkälti soittajan tulkintaan. Tulkinta pitää sisällään paljon asioita, jotka eivät tarvitse erikseen notaatiota. Jos kirjoittajalla on selkeä kuva tulkinnasta, ja hän haluaa tiettyä soundia jostain rummusta, niin silloin notaatio puolustaa paikkaansa. Perus rumpusetti on oletettavasti kaikilla; bassorumpu, virveli, haitsu, yksi räkkitomi, yksi lattiatomi, yksi crash-pelti ja yksi komppipelti. Nämä ovat sellaisia joilla pitäisi olla universaali käsitteistö. Jos kirjoittaja haluaa tietyn pellin tai soundiväarin, niin nuotin alkuun voi kirjoittaa sen legendana, eli avaimena. Kun se on siellä, niin käyttö jää rumpalin vastuulle. Pohjamateriaalin pitää olla selkeätä ja nopeasti hahmotettavaa. Tulkinta vaikeutuu heti jos joudut prosessoida mitä jollakin tarkoitetaan. (Ketola Markus, 24.2.2012)

3.2.4 Nuotinluvun ongelmakohtia

Kaikilla haastatelluilla rumpaleilla on ollut kysymyksiä työtehtävissään nuottikuvaan liittyen. Selvennettävät asiat ovat koskeneet mm. tempoa, tyylilajia, rakennetta, termejä ja groove-käsitteitä.

”Terminologiasta on tullut kysyttyä miten päin on clave on ja kuinka pitkiä ääniä soitetaan. Mulle on ongelmallisimpia lattari-termit. Tietysti pitäisi vaan tietää miten soitetaan esimerkiksi conga-komppi. Kun lapussa lukee conga, niin mitä silloin vedetään rummuilla tai kuinka boleroa soitetaan missäkin tilanteessa.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Itse ole kaivannut nuotteihin monesti melodialinjoja tai puhaltajien fraaseja, jotta olisin osannut huomioida ja merkata tilanteita paremmin.” (Kokkinen Raine 3.11.2011, Helsinki)

”Olen huomannut että selvennettävät asiat ovat koskeneet juuri kriittisempiä kohtia, kuten taitteita, soundimuutoksia, groovea ja tempomuutoskohtia.” (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

”Rumpalin pitää hahmottaa nuotista rakenne ja taitteet. Se on se oleellisin asia tässä meikäläisten jutussa. Jos kirjoittaja ei laita tahteja loogisesti riveille ja käytä esimerkiksi kahdeksan tahdin välein numerointia tahtien päällä, käy nuotin hahmottaminen vaikeaksi. Tällaiseen törmään liian usein.” (Lehto Sami 31.8.2011, Helsinki)

”Kuulostaa varmaan aika hienolta mutta useimmiten tilanne on se että lähtien tahtimääristä, lappu ei vaan yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Mun kokemus on myös, että nuotin jakaja tietää myös itse sen, ja osaa varoittaa tästä etukäteen. Tosin tämä ei sinänsä minua helpota koska tämän päälle kun tekee vielä sotkuiset merkinnät nuottiin, niin se on vaan sekoittavaa. Kappaleen rakennetta olen joutunut selventämään ja tyyllilajimerkinnöistä tulee kysyttyä. Merkinnöissä on aika laaja skaala. Joku kirjoittaa että ”kevyesti kepsutellen”, mikä on toisaalta ihan hauska termi mutta ei kerro kappaleen luonnetta. Tai sitten lapussa on voinut lukea tempo di valse, jolloin on herännyt kysymyksiä että minkä tyylinen valssi on kyseessä ja otetaanko sudit vai kapulat.” (Grogerus Olli 31.8.2011, Helsinki)

”Monestihan esimerkiksi teatterissa nuotit ovat tuontinuotteja. Esimerkkinä voisin käyttää West Side Story –musikaalia. Siellä tuli mulla kysymyksiä rumpumerkinnöistä. Kukaan muukaan ei myöskään osannut neuvoa, mutta onneksi oli tässäkin tilanteessa levytyksiä, joista voi sitten kuunnella.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Count Basie, Duke Ellington ja Thad Jones -tyyppisissä big bandille kirjoitetuissa perusmateriaaleissa ei yleensä ole kysyttävää, koska kaikki ymmärtävät kirjoitustyylin. Rumpukompit ovat kirjoitettuna hyvin viitteellisiä, eikä niitä kirjoiteta kuin parin ensimmäisen tahdin ajan. Suurimmat kolarit tulevat yleensä crossover-tilanteissa ja ongelmia on nimen omaan käsitteistössä. Suurin virhe ammattikirjoittajilta on se että välineitä pitää vaihtaa samalla kun soittaa. Pitää olla muutama tahti aikaa vaikka kapulat olisi kokoajan korvien takana, vispilät kainalossa ja pampulat kädessä. Omalle kohdalleni tapahtuu tosi paljon sellaista, että nuotissa lukee play ja samanaikaisesti vaihda. Silloin vaihdetaan ja poljetaan avointa haitsua jalalla sitten sen aikaa.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

”Pelkästään rumpunotaatiosta puheen ollen, jouduin kummalliseen tilanteeseen. Klasari muusikko oli kirjoittanut rytmin ylös ja hän ilmeisesti halusi että rumpali soittaa sen rytmin. Tämä pamahti prima vistana eteen. Soitin kappaletta ja näin sen hässäkän, mikä kohta sinne tulee eteen. ”Mä en tajua tästä mitään!” Luonto ei antanut periksi ja takahuoneessa katsoin nuottia ja mietin että miksi mä en osannut tuota lukea. Oli pakko kirjoittaa se rytmi ulos ja kysyä kirjoittajalta, että miksi sä et kirjoittanut tätä rytmiä näin, niin olisin osannut soittaa tuon rytmin taatusti.” (Välimäki Kari 15.11.2011, Helsinki)

3.2.5 Nuottikuva käsin tai koneella

Yleinen mielipide rumpaleiden keskuudessa oli, että nuotin voi kirjoittaa yhtä hyvin käsin tai koneella.

”Ei ole väliä kunhan se on selkeä. Kuitenkin olen tottunut lukemaan käsinkirjoitettua nuottikuvaa, niin tykkään myös nuotinnusohjelmilla tehdyissä lapuissa käsin kirjoitetusta tyylistä. Näen koneella kirjoitettuja lappuja jotka ovat aivan karmeita ja todella vaikeita lukea. Sitten kun on pimeä lava eikä ole nuottivaloa, niin asiat käyvät vielä vaikeammaksi.” (Sami Lehto 31.8.2011, Helsinki)

3.2.6 Kieli, termit, groove-käsitteistö, sanasto ja symbolit

Rumpali mainitsivat haastatteluissa tarpeen groove-käsitteistön selkeyttämiseen. Nuottikuvassa esiintyvät tärkeät rakennetta merkitsevät symbolit haluttiin nähdä isoina ja selkeinä. Kaikki rumpalit kokivat selkeimpänä englannin kielen käytön rumpunuoteissa.

”Tahdoin tarkentaa kappaleen alkaessa nuotissa lukevaa latin-termiä orkesterin jäseneltä. Kysyin onko tämä kappale enemmänkin samba-tyyppinen vai bossa nova, vaiko ”Elvin –latin” ? Vastaus oli: ”Ei kun se on latin!” Kun kappale sitten alkoi, se olikin boogaloo.” (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

”Juuri groove-käsitteitä olisi hyvä nuotinkirjoittajien tietää. Toisaalta on muistettava se, että musiikin ilmaisussa on jätettävä yksilöllisyyden vara. Vaarana on se, että kun lisätään termien ja käsitteiden tuntemusta, niin jotkut kirjoittaja saattavat käydä kirjoittamaan todella tarkasti asioita. Tällainen voi kääntyä helposti viisasteluksi. Aina olisi kuitenkin lopulta paras luottaa musiikin estetiikkaan ja omiin korviin. Eli mikä kuulostaa hyvältä, niin sitä se on.” (Uotila Jukkis 4.11.2011, Helsinki)

”Kielenä voi olla periaatteessa suomi, mutta ehkä yleiskielenä englanti. Fontin koollakaan ei minulle ole väliä.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Kieliasiat on vähän niin, että jos on oletettavaa että lappu pysyy tämän maan rajojen sisäpuolella, niin en näe syytä miksi englanniksi pitäisi kirjoittaa. Mutta jos on hetkenkään epäily, niin ohjeena on; kirjoita englanniksi. Jos humoristisia vihjesanoja käyttää niin voisi olla kuitenkin sitä ammattihenkeä myös, että avaa käsitettä vähän. Liikennemerkkejä, jotka kertovat milloin esimerkiksi saksofonit ja trumpetit tulevat sisään puuttuu paljon nuoteista (saxes in, tpt´s in), vaikka nämä juuri säästäisivät rumpalia turhien tahtien laskemiselta.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

”Segno- ja coda -merkit ovat mielestäni aika isoja merkkejä. Olen havainnut että joskus segno-kohdasta voisi selvitä kertausmerkillä ja coda-kohdista maaleilla. Isot hypyt ja merkit voivat sotkea kappaleen hahmottamista.” (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

3.2.7 Nuottikuvan informaatio

Kaikille rumpaleille oli tärkeää hahmottaa vain musiikillisesti olennaiset asiat nuotinlukutilanteissa. Liian yksityiskohtaiset merkinnät voivat tehdä nuotista vaikeaselkoisen. Nämä asiat ovat tilannekohtaisia ja sidoksissa musiikkityyliin. Esimerkiksi big band –nuoteissa olisi rumpalin kannalta hyödyllistä näkyä myös muiden instrumenttien jakoja ja fraaseja. Rumpunuoteissa tulisi jättää soittajalle vapaus tulkintaan.

”Lapun täyteen kirjoittaminen on täysin turhaa, koska näin lappuun tulee liikaa informaatiota ja prosessoitavaa, vaikka ei haluaisikaan.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

”Studioissa yleensä tahdotaan, että asiat sujuu nopeasti. Silloin kun lapuissa on selkeästi näkyvillä asiat ja kenenkään ei tarvitse kysellä, niin silloin nuotinkirjoittaja on tehnyt työnsä.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Big band-tyylin kirjoituksessa olisi hyvä tietää kenelle rumpunuottia kirjoitetaan. Yleensä kokeneet ja hyvät big band-rumpunuottien lukijat osaavat poimia oleellisen nuottikuvasta, vaikka informaatiota olisikin paljon. Raja on hyvin herkkä kuinka paljon rumpalille kannattaa kirjoittaa. Rumpali, joka ei lue sujuvasti big band-tyylin nuotteja ja hänelle kirjoitetaan paljon, voi jäädä nuotteihin liiaksi kiinni, ja tämän seurauksena hänen ilmaisunsa todennäköisesti jäykistyy. Yleensä Big band-rumpalit tahtovat nähdä paljon musiikissa tapahtuvia asioita ja valita sitten fraasit joihin reagoida. Joitain rumpaleita voi myös häiritä kirjoitustapa, jossa annetaan liikaa informaatiota valittavaksi. Big Band-rumpalilta edellytetään perinteen osaamista ja tietämistä. Hänellä on oltava rutiini oivaltaa mitä tietyt kirjoitetut asiat tarkoittavat tai voivat tarkoittaa tämän tyylin sisällä. Big band-nuoteissa esimerkiksi pikku-tomin kohdalle merkitty nuotti harvemmin ilmentää sitä, mihin rumpuun rumpalin tulisi soittaa. Yleensä nuotissa varmistetaan asia nuotin kohdalla kirjaimin t.t. (tom-tom). Nuotit ovat normaalisti yleisjakoja, joita rumpali voi orkestroida kaikilla raajoilla oman näkemyksensä mukaisesti.” (Uotila Jukki 4.11.2011, Helsinki)

”Big band-musiikin rumpulapuissa toivoisin ehdottomasti melodialinjoja pienillä nuoteilla, sekä rumpulapuissa pitäisi olla aina soinnut. On luonnollista, että rumpulapussa lukisi myös sanat jos säestämme laulajaa. Tästä rumpali tietää missä kohden laulu menee. Käytännön esimerkki: Musikaalissa Jesus Christ Superstar on yhdessä kohdassa sekavaa jazz –taimia. Joku oli kirjoittanut sivun reunaan sanan thirsty, josta tiesi missä mennään kun se sana tuli. Jeesus sanoo kohdassa ”I’m so thirsty”, ja thirsty tuli suoraan M-osan ykköselle. Tällaisesta on todella paljon hyötyä.” (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

”Vapaus tulkita on improvisoinnin ja jazz-musiikin suola. Silloin myös nuoteissa täytyy olla vapaus tulkita. Jotta rumpalin olisi helppo tulkita, niin pohjamateriaalin pitää olla selkeätä ja nopeasti hahmotettavaa. Tulkinta tyssää heti jos joudut prosessoida mitä jollakin tarkoitetaan nuotissa. Kenoviiva tarkoittaa aina taimia. Nuottipallon korvaaminen kenoviivalla tarkoittaa taas minulle rytmiä, joka on tulkittavissa mille tahansa rummuston osalle. Silloin kun on kirjoitettu jotain viivaston päälle, niin itse oletan että niillä on jokin funktio soittoni kannalta. Se kertoo että minun täytyy ne selkeästi huomioida. Tilanteissa, jossa rumpalin valittavaksi jää soittaako hän esimerkiksi ensemble- jakoja, niin itse jättäisin ne kirjoittamatta. On myös spesiaalitapauksia, jolloin visuaalinen puolikin kertoo juuri sen, että on korkeaa ääntä viivaston yläpuolella ja matala soi viivaston alapuolella (esim. trumpetit vs. pasuunat). Silloin on selkeää, että guideline on viivaston yläpuolella, sekä viivaston alapuolella.

On mietittävä kenelle kirjoitetaan. Onko tarkoitus opettaa soittajaa soittamaan vai kertoa lyhyesti ja ytimekkäästi kappaleen sisältö? Sisällöllä tarkoitan myös ympärillä tapahtuvaa asiaa. On mietittävä, onko kysymyksessä esimerkiksi musiikkiopiston lyömäsoitinryhmälle tehtävä kipale? Ja tämän nuotin, jos minkä täytyy olla selkeä. Jos ammattiosastolla on kysyttävää, niin voi heittää vastakysymyksen, että miksi tuli kysyttävää. Kun kirjoitetaan esimerkiksi haikka auki ja haikka kiinni nollilla ja plussilla, niin on mietittävä tarvitseeko kirjoittaa koko ajan plus merkkejä ja nollia, vai riittääkö pelkkä nolla. Plus-merkin jäädessä pois kuvasta on kuitenkin vaihtoehtona soittaa aukinaisen haitsun jälkeen enää haitsu kiinni. Esimerkiksi vanha kunnon disco -komppi, niin jätetään ne plussat pois, koska kyllä me ammattimiehinä tiedetään, että tuo on kiinni tuo toinen nuotti.

Ensemble- ja tutti jaot vertikaalisessa rytmikassa (esim. Count Basie-tyyli; sama asia on kirjoitettu trumpeteille, pasuunoille ja saksofoneille) on selkeää kirjoittaa rytmikka viivaston päälle. Tosin Basiella on myös kysymys-vastaus asioita, eli kysymys tapahtuu toisessa sektiossa ja vastaus tapahtuu toisessa. Tällöin kirjoittajan vastuulle jää se kumpaan rumpali osallistuu. Muutaman soittokerran jälkeen voi myös kirjoittaa lappuun itse jakoja jos kokee, että sieltä puuttuu jotain.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

3.2.8 Toiveet ja parannusehdotukset nuotinkirjoittajalle

Toiveita ja parannusehdotuksia oli lähinnä koskien nuotinkirjoittajien harkintakykyä siitä mitä kannattaa kirjoittaa rumpalille auki. Kappaleen rakennetta kuvaavat merkit ja tahtimäärien looginen jaksotus nuottiriville oli myös rumpaleiden mielestä tärkeää.

”Toivoisin, että nuotinkirjoittaja kirjoittaisi kaikki rumpalin asiat leed sheet-lapussa nuottiviivaston yläpuolelle, koska olen itse lukenut big band-lappuja paljon ja tottunut tähän tapaan.” (Sami Lehto 31.8.2011, Helsinki)

”Toivon, ettei rumpalin musiikillisuutta aliarvioitaisiin. Minä en ainekaan soita pelkästään tahteja, vaan ajattelen musiikkia isommissa lohkoissa. Ei ole mitään mieltä jos joutuu lukemaan vain tahti kerrallaan pysyäkseen kiinni lapussa kun ei ole muuta informaatiota. Kirjoita miten biisit menee ja kerro mistä siinä on kyse. Älä kirjoita 4/4-tahtilajissa menevää beat-komppia alla breveen, vaikka tekisi mieli säästää tilaa nuottipaperilla. Beat komppi on aina 4/4-tahtilajissa.” (Lukkarinen Jaska 21.8.2011, Helsinki)

”Mikäli nuottikuvassa on tietyn grooven toistoa ja rytmisiä jakoja esiintyy harvoin, pärjäämme hyvin jatkuu merkeillä ja kirjainkoko voi näin olla pienempää” (Uotila Jukkis 4.11.2011, Helsinki)

”On epäselvää vieläkin missä on hi-hat ja missä ride-symbaali. Onko ne ekassa välissä vai nuottiviivaston ylhäällä. Jos näitä saisi selvennettyä. Esimerkiksi niin että, haitsu on siinä ylhäällä vikassa välissä ja ride-symbaali on nuottiviivaston päällä ja piste. Niin sekin kysymys vältettäisiin, että soitetaanko vikassa kertsissä rideen vai haitsuun. Jenkeissä on monta erilaista versiota ja käytäntöjä on hirveästi, mutta jos tänne meille suomeen vaikka saataisiin perusnuoteista yhtenäinen käytäntö. (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

”Parannusehdotuksena voisin mainita esimerkiksi tahdin puolitus -säännöt, synkooppijakojen kirjoitukseen liittyvä asiat ja miten kaaret menee. Näistähän on olemassa ”jenkki-tavan” selkeät säännötkin. Tiedän että Sibeliuksella pystyy näitä myös tekemään, mutta ihmiset eivät ilmeisesti jaksu vain tutkia kuinka nämä tehdään.” (Sami Lehto 31.8.2011, Helsinki)

3.2.9 Nuotinlukukokemuksia ja muuta mainittavaa

Rumpalit olivat hieman erimieltä sopivasta sivujen määrästä nuottikuvassa. Kuitenkin kaikki olivat sitä mieltä, että sivumäärä voi kasvaa jos tämä selkeyttää nuotinlukua. Turhat hyvyt nuottikuvassa osoittautui sivujen lisäämisen perusteeksi. Nuotinkirjoitus käytännöt rummuille ovat lähestulkoon samanlaiset eripuolilla maailmaa. Haastatteluissa kävi myös ilmi, että erilaisia nuotinkirjoituskäytäntöjä maailmalla on, mutta nämä ovat erittäin harvinaisia.

”Mielestäni sivuja voi olla paljon, jos on aikaa kääntämiseen. Kirjoittajan täytyy arvostaa soittajan työmukavuutta. Se on oikeastaan puhtaaksikirjoittajan tehtävä. Jos kokoajan soi, niin kuusi sivua on maksimi. Jos tarvitaan kolmas nuottiteline, niin se on mielestäni naurettavaa. Kirjoittajan pitää pystyä tiivistämään ja miettimään onko rumpalin kokoajan tuijotettava nuottia, vai voisiko hän jopa lepuuttaa niskojaan ja katsella hetken muualle.” (Ketola Markus 24.2.2012, Helsinki)

”Kun otit puheeksi erilaiset tavat kirjoittaa nuotteja, niin esimerkiksi Nashvillissa notaatiota ei käytännössä ole. Roomalaisista kirjaimista tulee soinnut ja tämä on ihan oma maailmansa. Ei ole nuotteja vaan ”Number System”. Kaikki soittimet kuuluvat tähän, myös rummut. Ensimmäisellä Nashvillen reissulla ostin kirjan paikallisesta rumpukaupasta ”Number system for drummers”. Tämä sisältää ohjeita siitä, vaikka jos joku sanoo ”diamond” ja mitä tarkoittaa push. Joku voi huutaa lavalta että ”Let take a diamond there”. Diamond on kokonuotti ja pitkä-ääni. Push on vähän kuin synkooppi, 8-osa etuisku tai 16 osa etuisku. ”Let´s take a push on the end of the eight bar” niin rumpali soittaa esimerkiksi kahdeksannen tahdin nelosen jälkimmäiselle kahdeksasosalle iskun. Nuoteissa näissä tilanteissa kirjoitetaan timanttikuvio.” (Rautiainen Tommi 12.8.2011, Helsinki)

4 Tutkimustulokset

4.1 Rummuille kirjoittamisen tila Suomessa

Haastattelujen perusteella rummuille kirjoittamisen käytännöt ovat moninaiset. Rummuille kirjoittamisen tila on laadultaan vaihtelevaa ja nuotinkirjoittajia opastavaa kirjallisuutta kaivataan laadun parantamiseksi.

Aineiston pohjalta on huomattavissa, että läheskään kaikki nuotinkirjoittajat eivät tiedä miten rumpalit haluaisivat nuottikuvan kirjoitettavan eri tilanteissa. Rumpalit joutuvat itse selventämään ja kirjoittamaan nuotinkirjoittajien antamia nuotteja uudestaan niin usein että toimintatapaa voidaan jopa pitää yleisenä käytäntönä.

Nuotinkirjoitusohjelmien käyttö vaikuttaa rumpunuottien laatuun. Nuotinnusohjelman käyttäjät eivät aina hallitse perustoimintoja, joilla saatetaan rumpunuotti selkeään ja luettavaan muotoon. Syyksi voidaan nähdä ammattimaisen otteen puuttuminen nuotinkirjoitustavoissa rytmimusiikin kentällä. Haastateltujen ammattinuotinkirjoittajien mielestä yleisesti ottaen ei kanneta vastuuta siitä miltä nuotti lopulta näyttää. Heidän mielestään kyse ei ole tiukoista aikataulusta vaan siitä pitääkö selkeää nuottikuvaa tärkeänä vai ei.

4.2 Ammattilaisten toiveet rumpunuotinnusoppaan suhteen

Aineiston pohjalta on todettavissa että rumpunuottien kirjoitukseen opastavaa opusta tarvitaan. Oppaan tulisi esitellä selkeästi rumpunuotinnukseen liittyvät käytännön asiat nuotinkirjoittajien työelämän tueksi.

Haastatteluista on todettavissa että tahtien ja rivien looginen jaksotus on rumpalin kannalta erittäin tärkeää näkyä selkeästi nuottikuvassa. Tätä editointia puuttuu rumpaleiden nuoteista, vaikka he kokevatkin sen tärkeimmäksi nuottikuvan hahmottamista parantavaksi asiaksi. Rumpaleiden työskentelyä vaikeuttavat nuotinnusohjelman midi-komennoilla tehdyt rumpustemmat, joissa nuotinkirjoittaja on

luullut tietokoneen antaman nuottikuvan vastaavan automaattisesti rumpaleiden nuotinlukuun liittyviä tarpeita. Usein tarpeeton määrä auki kirjoitettua rumpukomppia näkyy viivastolla siksi, koska nuotinkirjoittaja on halunnut kuulla rumpusetille kirjoittamansa nuotit nuotinnusohjelman soittamana. Näin rumpunuotista tulee turhan pitkä ja se vaikeuttaa rumpaleiden työtä.

Merkintätavat rummuille ja niiden käytännön merkitys koettiin rumpaleiden keskuudessa hieman eritavoin. Joidenkin mielestä tulisi pyrkiä yhdenmukaistamaan kaikki rumpunuotit ja toisille riittäisi merkintätapojen yhdenmukaisuus perusrumpusetin osalta. Lyöntitapojen merkintätavoissa ja terminologiassa esiintyi haastateltavien välillä erilaista tulkintaa. Kuitenkin kaikki kokivat merkintätavat vähemmän oleelliseksi asiaksi rummuille kirjoittamisen kokonaiskuvassa.

Rumpalit ilmaisivat tarpeita groove-käsitteistön selkeyttämiseen ja nuottikuvassa esiintyvät tärkeät rakennetta jäsentävät symbolit haluttiin nähdä isoina ja selkeinä. Rumpaleista kenellekään ei ollut väliä onko nuotti kirjoitettu käsin vai koneella. Yksityiskohtaisia toiveita ei haastatteluissa esiintynyt lukuun ottamatta yhden rumpalin kirjasinlajiketta koskevaa toivetta ja kahden virvelirummun vireen ja luonteen ilmoittamista koskevaa asiaa nuotissa.

Kaiken kaikkiaan haastattelutuloksissa ei ollut suurta poikkeamaa haastateltavien välillä. Tulokset kertoivat selkeästi nuotinkirjoituksen parannettavista osa-alueista, joita ovat: nuottikuvan ulkoasu, groove-käsitteet, merkintätavat rummuille nuottiviivastolla ja sanallinen informaatio nuottikuvassa. Edellä mainittujen lisäksi nuotinkirjoittajien on haastateltavien mukaan ehdottomasti osattava myös tiivistää ja ilmaista asioita mahdollisimman ytimekkäästi. Mitä pikkutarkemmaksi transkriptiotyö menee, sitä suuremmalla todennäköisyydellä nuotista tulee sekava ja epäkäytännöllinen. Kaikki mikä auttaa hahmottamaan nuottikuvaa on haastattelujen perusteella rumpaleille hyödyksi.

4.3 Luotettavuus ja toistettavuus

Tutkimuksessa tehdyt haastattelut on arkistoitu digitaalisesti kokonaisuudessaan. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida sen perusteella, miten kattavasti haastateltujen katsotaan edustavan suomalaista rytmimusiikin ammattikenttää. Pyrkimykseni oli saada niin kattava otanta kuin tämän tutkimuksen puitteissa oli mahdollista.

5 Pohdinta

Tein taustatutkimuksen rumpunuotinnusopasta varten. Haastattelin työhöni kymmentä ammattirumpalia ja kahta ammattimaista nuotinkirjoittajaa. Kaikki keneltä pyysin haastatteluja, suostuivat haastateltavaksi. Haastattelumateriaalia kertyi yhteensä noin 18 tuntia. Kokosin haastatteluista työni kannalta oleelliset ja mielenkiintoiset asiat asianmukaisten otsikoiden alle.

Mielestäni otanta oli riittävän kattava tutkimukseni tavoitteiden saavuttamiseen. Suuremman aineiston käsitteleminen tämän työn puitteissa olisi ollut mahdotonta. Myös työn rajaus pelkästään rytmimusiikkiin sekä rumpusettiin osoittautui järkeväksi. Tutkimus osoitti, että rummuille nuotintamisen tila on laadultaan vaihtelevaa Suomessa ja rumpunuotinnusopasta tarvitaan. Onnistuin saavuttamaan asettamani tutkimustavoitteet.

Työni tutkimustuloksia aion hyödyntää tulevassa rumpunuotinnusoppaassani. Tulen käyttämään nuotinkirjoittajilta saamaani yleistä tietoa, sekä huomioin heidän toiveensa oppaani sisällössä. Rajaan oppaani sisältöä rumpaleiden ja nuotinkirjoittajien antamien toiveiden pohjalta.

Haastatteluissa käsiteltyjen asioiden pohjalta voisi olla kiinnostavaa tutkia nuotteihin liittyviä kielellisiä viestejä, symboleja, signaaleja ja merkkejä semiotiikan näkökulmasta, sekä nuotinnusohjelmien merkitystä. Työni sisältää tietoa, joka on käytettävissä musiikin opetukseen sekä opiskeluun.

Sisällytin työhöni muutamia nuottiesimerkkejä havainnollistamaan käsitteitä ja sanastoa. Valmistuessaan julkaistavaan kirjamuotoon nuotinnusopas täyttää selvää aukkoa rytmimusiikin suomenkielisessä ammattikirjallisuudessa. Toivoakseni siitä hyötyvät laajasti niin muusikot kuin etenkin erilaisille kokoonpanoille kirjoittavat säveltäjät ja sovittajat.

Muutin, muokkasin ja luin tätä työtä hyvin useaan kertaan. Erityisesti kolme ehdottoman tärkeää ydinasiaa haastateltavien sanomasta jäi mieleeni;

4. Rumpunuotista pitää pystyä hahmottamaan silmäyksellä koko kappaleen rakenne.
5. Vain olennaiset asiat tulisi merkitä nuotteihin.
6. Rumpunuotin pitää olla johdonmukainen ja selkeä.

Tahdon kiittää kaikkia niitä ihmisiä jotka ovat olleet mukana tässä projektissa keskustelijoina ja kuuntelijoina. Tämän työni puitteissa olen joutunut vaivaamaan monia kiireisiä ihmisiä, joilla varmasti olisi ollut parempaakin tekemistä niinä hetkinä kun olen vaatinut heiltä keskittymistä rumpusetille kirjoitettuihin nuottikuviin.

Olen suunnattoman onnellinen siitä kaikesta avusta, jota olen tähän työhöni saanut. Haluan ilmaista kiitokseni teille kaikille: Tommi, Jukkis, Jaska, Sami O, Raine, Olli, Risto, Kari, Petri ja Raila. Nöyrimmät kiitokseni Sami Linnalle ilmiömäisestä asiakokonaisuuksien hahmottamisesta ja asioiden jäsentelystä. Kiitos Sami Lehdolle lukuisista tunteista, termeistä ja käsitteistä. Kiitos Markus Ketolalle asiantuntijuudesta, keskusteluista ja ohjauksesta. Teidän pyyteetön apunne on ollut korvaamatonta.

Erityiskiitokseni tahdon osoittaa rakkaalle perheelleni Susannalle ja Iidalle.

Vilpittömästi kiittäen, Teemu

Lähteet

Haastattelut:

Rautiainen, Tommi. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 12.8.2011.
 Lukkarinen, Jaska. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 21.8.2011.
 Grogerus, Olli. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 31.8.2011.
 Kokkinen, Raine. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 3.11.2011.
 Uotila, Jukkis. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 4.11.2011.
 Välimäki, Kari. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 15.11.2011.
 Kulokari, Raila. Nuotinkirjoittaja. Helsinki. Haastattelu 15.11.2011.
 Lehto, Sami. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 31.8.2011.
 Rikala, Risto. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 21.9.2011.
 Osala, Sami. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 3.2.2012.
 Ketola, Markus. Rumpali. Helsinki. Haastattelu 24.2.2012.
 Krywacki, Petri. Nuotinkirjoittaja. Helsinki. Haastattelu 15.4.2012.

Kirjallisuus:

Erskine Peter 2002, Drumset Essentials, Volume 1
 USA: Alfred Publishing Co.,Inc.

Erskine Peter 2003, Drumset Essentials, Volume 3
 USA: Alfred Publishing Co.,Inc.

Erskine Peter 2004, The Erskine Method for drumset
 USA: Alfred Publishing Co.,Inc.

Halo Pekka, 2006 Rautavaara & Franck, keskusteluja ja kirjoituksia.
 Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö

Hannula Erja & Oksanen Ulla 2009, Murtuvat merkit
 Semiotiikan teoreettinen ja soveltavan tutkimuksen näkökulma.
 Helsinki: Palmenia, Helsinki University Press, 2009

Hirsjärvi S. & Hurme H. 2001 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja
 käytäntö.
 Helsinki: Yliopistopainos

Korvenpää Juha 2005, Paavot kehiin. Akateeminen Väitöskirja.
 Musiikkiteknologia suomalaisessa iskelmätuotannossa 1960-80-luvuilla.
 Tampere: Musiikkitutkimuksen laitos, Yliopistopaino Oy

Leppänen Leevi 1990, Rokkaavat rummut
Helsinki: Selvät sävelet oy

Netto Alberto 2003, Brazilian Rhythms
USA: Berklee press

Rautiainen Tommi 2006, Groove in
Helsinki: Riffi-julkaisut

Riley John 1997, Beyond Bop Drumming
USA: Manhattan Music Publications, Inc.

Vesterinen Ilmari. 2006, Mäyräkolon jazzareita.
Tarua ja totta Old House Jazz Clubista ja suomalaisesta jazzmusiikista.
Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö

Vuorela Teemu 2011, Flam Out, Rumpujensoiton rudimentaaliset harjoitukset ja fraasit
Helsinki: Riffi-julkaisut

Liitteet

Liite 1

Kysymyslista nuotinkirjoittajille

Liite 2

Kysymyslista rumpaleille

Liite 1

Kysymykset nuotinkirjoittajille

- Oletko koskaan kokenut rummuille kirjoittamisen haasteelliseksi? Jos, niin mistä syystä?
- Luuletko että kirja rummuille kirjoittamisesta auttaisi nuotinkirjoittajia ja rumpaleita ymmärtämään toisiaan paremmin esim. nuottien, käsitteiden, musiikkisanaston, symboleiden yms. suhteen?
- Millaiset asiat kirjassa helpottaisivat sinun työtäsi tulevaisuudessa säveltäjänä, sovittajana ja kapellimestarina suhteessa rumpaleihin ja rummuille kirjoittamiseen?
- Käytätkö nuotinnusohjelmaa? Jos, niin mitä?
- Mikä nuotinnusohjelmissa on mielestäsi hyvää, mikä huonoa? Mitä toimintoja tahtoisit oppia käyttämään ?
- Pitäisikö mielestäsi rumpunuottien jättää tulkinnan varaa rumpalille? Jos, niin miksi ja missä tilanteissa?
- Kirjoitatko itse informaation rumpalille rumpunotaatiolla?
- Ovatko rumpunuottien paikat viivastolla sinulle selvää ?
- Millä kielellä mielestäsi ohjeet rumpunuotteihin pitäisi antaa ja miksi?
- Joudutko usein selventämään rumpalille kirjoitustasi tai mitä rumpunuottien käsitteet, merkit, nuotit yms. tarkoittavat?
- Millainen on mielestäsi hyvä rumpunuotti?
- Ideoita, kommentteja?

Liite 2

Kysymykset rumpaleille

- Näetkö tarpeelliseksi kirjan joka käsittelee rummuille nuotintamista, jos niin miksi?
- Olisiko sinusta tärkeää saada yhdenmukainen nuotinkirjoitustapa rummuille? Jos niin miksi?
- Oletko koskaan soittanut pelkkää rumpunotaatiota, jos niin missä tilanteissa?
- Mitä haasteita näet rumpunotaation ja rummuille kirjoittamisen tyylin yhdenmukaistamisessa?
- Missä käytännön tilanteissa useimmiten olet joutunut selventämään nuotinkirjoittajalta/ kapellimestarilta nuotin sisältöä, ja mitä asioita nämä ovat koskeneet?
- Mitä asioita tahtoisit parannettavan nuotinkirjoituksessa?
Esim. symboliikka, kieli, käsitteet, fontin koko, tahtien/osien ryhmittely, sivun kääntöpaikat, kapuloiden vaihtopaikat, sivumäärä, muuta?
- Tahdotko nuottikuvan informaation tehtävän käsin vai koneella. Miksi?
- Mitä osaa rumpunotaatiosta parantaisit ja miksi?
- Mitkä tai minkälaiset termit, käsitteet, sanat, symbolit ja tyyliuunnan asioita tahtoisit kirjassa selitettävän. Miksi?
- Missä musiikkityylin kirjoitustavoissa näet eniten ongelmia. Miksi?
- Millä kielellä tahtoisit nuottikuvan sanallisen informaation? Miksi?
- Käytätkö kapuloiden, mallettien, sutien, riisikeppien, käsien lisäksi jotain soittovälinettä? Millä termeillä tahtoisit näitä kutsuttavan?
- Helpottavatko sinua melodialinjat, fraasit, soinnut, laulujen sanat nuottikuvassa? Jos niin miksi?
- Anna vielä toiveesi nuotinkirjoittajalle, joka kirjoittaa rummuille eri tyyllilajeissa.
- Mukavin / karmivin nuotinlukukokemus tai muuta mainittavaa ?